

Jongvolwassenen en de coronaperiode

Rapportage Drenthe

maart 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Introductie	2
Achtergrondkenmerken	3
Gezinssituatie, woonsituatie en financiën	4
Impact van de coronaperiode	5
Gezondheid en geluk	6
Tevredenheid	7
Mentaal welbevinden	8
Weerbaarheid, veerkracht en vertrouwen in de toekomst	9
Bewegen en sporten	10
Middelengebruik	11
Verantwoording en contact	12

Van april tot en met augustus 2022 is een onderzoek uitgevoerd onder Nederlandse jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar: de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen. Bijna 70.000 jongvolwassenen verspreid over heel Nederland hebben een vragenlijst ingevuld over hun gezondheid en welzijn. In Drenthe deden bijna 1300 jongvolwassenen mee. Zij zijn geworven via advertenties op sociale media en via offline kanalen.

Meer dan de helft van de jongvolwassenen (16 tot en met 25 jaar) in Drenthe ervaart psychische klachten. Vooral vrouwen geven dit aan. In de meeste gevallen gaat het om lichte klachten, een kleiner deel heeft matige of ernstige klachten. Uit het onderzoek blijkt ook dat een groot deel van de jongvolwassenen stress ervaart door studie en school en door 'alles wat ze moeten doen'. De helft van de jongvolwassenen die psychische klachten ervaren, had een enkele keer tot heel vaak suïcidale gedachten in het jaar voorafgaand aan het onderzoek. Suïcidale gedachten komen vaker voor bij vrouwen en bij jongvolwassenen die alleen wonen. Het merendeel van de jongvolwassenen met suïcidale gedachten had deze een enkele keer.

Daarnaast zien we veel eenzaamheid bij deze groep. Twee derde van de deelnemende jongvolwassenen is eenzaam. Bijna een derde voelt zich sterk eenzaam. Eenzaamheid komt het meest voor bij praktisch opgeleide jongvolwassenen (voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs, vmbo of mbo-niveau 1), vrouwen en alleenwonenden. Zowel emotionele (73%) als sociale (60%) eenzaamheid komt veel voor onder jongvolwassenen.

Driekwart van de Drentse deelnemers geeft aan in de laatste 4 weken alcohol te hebben gedronken. Dat is vergelijkbaar met het landelijk cijfer. Wel zien we dat er in Drenthe vaker door de jongste leeftijdsgroep alcohol gedronken wordt. Drentse jongvolwassenen roken ook vaker dagelijks tabak. Het middelengebruik is iets lager in vergelijking met de landelijke uitkomsten.

Het is mogelijk dat degenen met een slechtere mentale gezondheid vaker hebben meegedaan, waardoor de resultaten een negatiever beeld van de werkelijkheid schetsen. Desondanks is duidelijk dat de omvang van het probleem groot is en de mentale gezondheid van deze doelgroep aandacht nodig heeft, zeker omdat het relatief lastig is om zicht te hebben op deze groep.

Voor het onderzoek werd samengewerkt met GGD GHOR Nederland, het RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum; samen het Netwerk GOR. ZonMw is namens het ministerie van VWS opdrachtgever van de monitor.

In het voorjaar en de zomer van 2022 is de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen afgenomen onder 16 t/m 25 jarigen in Nederland. Het betrof een online vragenlijst. Voor de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 is geen steekproef getrokken. De vragenlijst was in te vullen via een open link en respondenten zijn geworven via een online social media campagne aangevuld met een offline campagne. Het is de eerste keer dat er een monitor onder deze leeftijdsgroep is afgenomen. Het is daarom niet mogelijk om de uitkomsten te vergelijken met voorgaande jaren.

In Drenthe hebben 1268 jongvolwassenen de vragenlijst ingevuld. In totaal hebben 69.750 jongvolwassenen in Nederland de vragenlijst ingevuld. Alle vragenlijsten zijn anoniem verwerkt.

De belangrijkste resultaten voor de regio worden per thema besproken in deze rapportage. Een volledig overzicht van de resultaten kunt u terugvinden in het tabellenboek op onze website www.GezondheidsGegevensDrenthe.nl. We gaan ook in op verschillen tussen groepen. Het aantal jongvolwassenen dat per gemeente aan dit onderzoek heeft deelgenomen is te laag om cijfers op gemeenteniveau te presenteren. We presenteren daarom de uitkomsten van deze monitor enkel op provinciaal niveau.

De provinciale cijfers die hier worden gepresenteerd zijn gestandaardiseerd naar GGD-regio, leeftijd (16-17 jaar, 18-20 jaar en 21-25 jaar) en gender (in twee groepen: mannen en vrouwen). Dit betekent dat er is gecorrigeerd voor een niet-representatieve verhouding van deze kenmerken in de data, zodat de cijfers een zo representatief mogelijk beeld geven van alle jongvolwassenen in Nederland en de verschillende regio's.

Vanwege de betrouwbaarheid van de resultaten en de privacy van de respondenten hanteren we bij de rapportage een minimum van 100 respondenten die de vraag ingevuld hebben en een minimum van 10 respondenten per specifiek antwoord. Indien de aantallen lager liggen, worden de cijfers niet weergegeven. Door afronding tot gehele getallen kan het voorkomen dat de cijfers niet exact optellen tot 100%.

Gemeenten zijn vanuit de wet verplicht om de gezondheidssituatie van hun inwoners in kaart te brengen, ook na rampen en crisissen. De coronacrisis is daar één van. Gemeenten laten deze wettelijke taak uitvoeren door GGD'en. Met dit onderzoek geven GGD'en inzicht in de fysieke en mentale gezondheid van jongvolwassenen tijdens en na de coronaperiode op landelijk en regionaal niveau. De resultaten van het onderzoek vormen een belangrijke basis voor de ontwikkeling en invulling van lokaal jeugd- en gezondheidsbeleid. Uit de resultaten kan bijvoorbeeld blijken dat het nodig is om meer hulp te bieden aan bepaalde groepen jongvolwassenen of extra voorzieningen op te zetten in de regio.

In Drenthe hebben 1268 jongvolwassenen de vragenlijst ingevuld. In heel Nederland hebben 69.750 jongvolwassenen de vragenlijst ingevuld.

Geslacht

Van de respondenten in Drenthe is 69% vrouw en 30% man. Daarnaast geeft 2% aan zich non-binair of anders dan vrouw, man of non-binair te voelen.

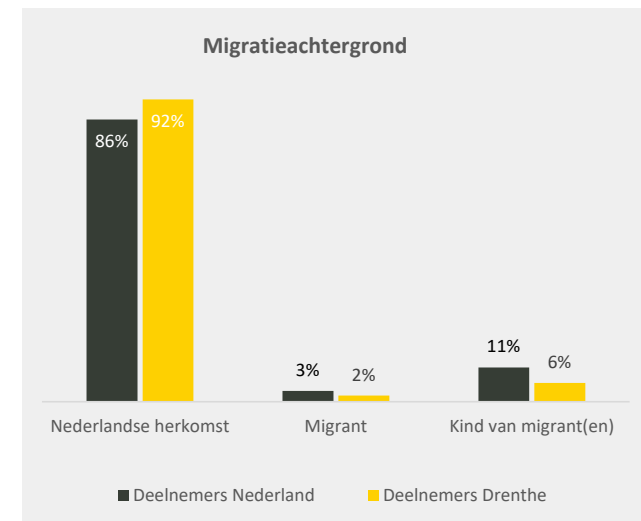
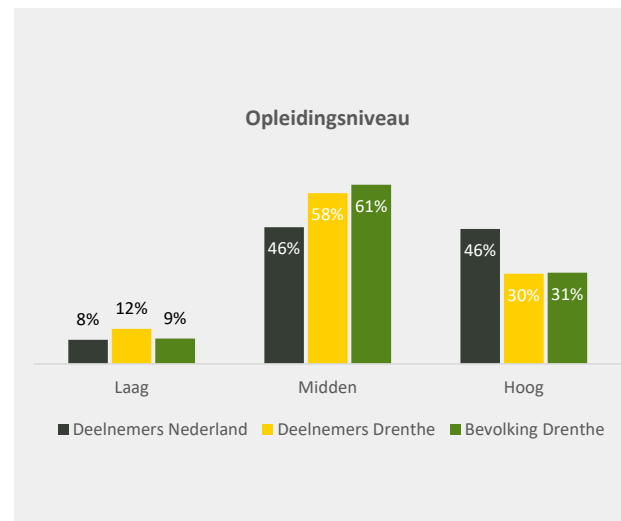
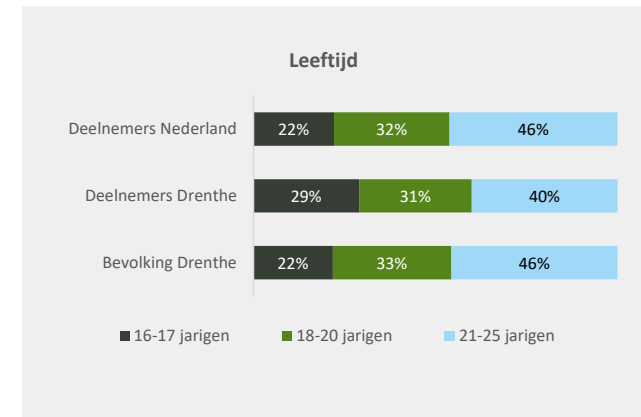
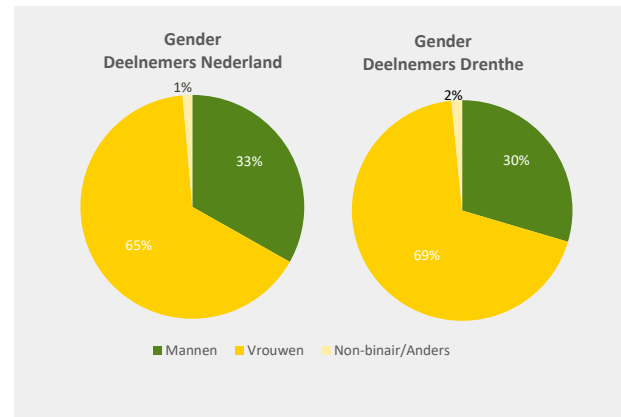
Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 20 jaar. 29% van de respondenten is 16 of 17 jaar, 31% is tussen de 18 en 20 jaar en 40% is tussen de 21 en 25 jaar.

Opleiding

Van de respondenten is 12% laag opgeleid, 58% middelbaar opgeleid en 30% hoog opgeleid. Verder heeft 92% een Nederlandse herkomst en identificeert 16% zich als LHBTIQ+ (17% Nederland).

De uitkomsten zijn gecorrigeerd voor de niet-representatieve kenmerken zodat de cijfers een zo representatief mogelijk beeld geven van alle jongvolwassenen in Drenthe.

Gezinssituatie, woonsituatie en financiën

De woon- en werksituatie en financiële situatie van jongvolwassenen kan veel invloed hebben op hun welzijn en hun mentale en fysieke gezondheid en kan daarnaast een bron van stress zijn. In combinatie met de huidige financiële en woningcrisis kan dit zorgen voor een lager welzijn van jongvolwassenen. Door de huidige woningcrisis wonen veel jongvolwassenen langer thuis of langer in een studentenkamer dan zij zelf willen.

Gezins- en woonsituatie

De meeste respondenten wonen bij hun ouder(s) of verzorger(s). Dit geldt met name voor de jongere groep jongvolwassenen (16-17 & 18-20 jarigen).

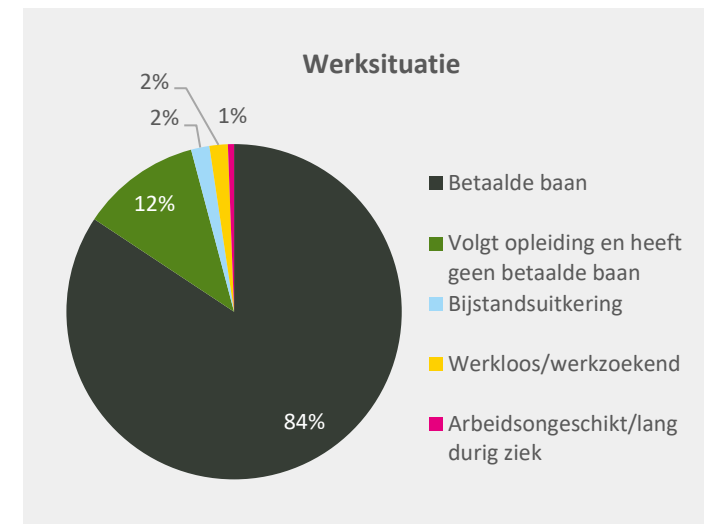
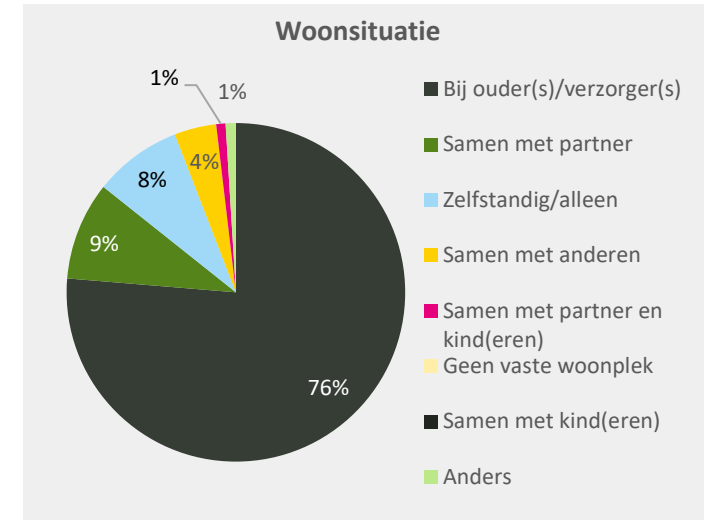
40% van de respondenten heeft een vaste relatie. Dit percentage is hoger bij vrouwen dan bij mannen en ook hoger bij de oudere jongvolwassenen (21-25 jarigen).

Werk en financiële situatie

70% van de jongvolwassenen volgt een opleiding en 84% heeft betaald werk.

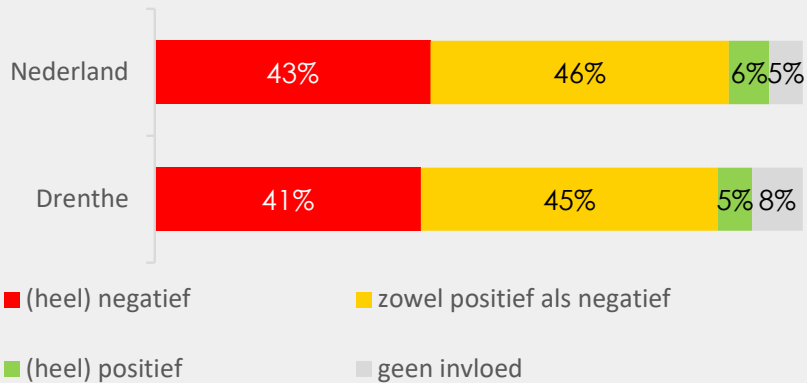
De oudere groep jongvolwassenen (21-25 jaar) werkt meer uren. Van de jongvolwassenen is 2% werkloos, <1% arbeidsongeschikt of langdurig ziek en 2% heeft een bijstandsuitkering.

Van de jongvolwassenen heeft 30% moeite met rondkomen. 20% heeft het idee weinig controle over geldzaken te hebben en 16% heeft een schuld (studieschuld en hypotheek niet meegerekend). Financiële problemen komen vaker voor bij oudere jongvolwassenen (18-20 & 21-25 jarigen).

Impact van de coronaperiode

Invloed coronaperiode op leven

De coronaperiode heeft het leven van jongvolwassenen zowel positief als negatief beïnvloed. 45% geeft aan zowel positieve als negatieve gevolgen te hebben ervaren.

Top 5 positieve gevolgen

- 37% Minder geld uitgeven
- 36% Meer rust
- 32% Minder reistijd door thuisonderwijs/thuiswerken
- 24% Meer tijd voor familie/vrienden
- 23% Thuisonderwijs/thuiswerken

Top 5 negatieve gevolgen

- 49% Afwezigheid van evenementen en buitenlandvakantie
- 45% Minder goed in zijn/haar vel zitten
- 41% Minder sociale contacten
- 32% Niet naar (sport)clubs of verenigingen kunnen
- 32% Minder nieuwe mensen leren kennen

54% van de jongvolwassenen heeft een ingrijpende gebeurtenis tijdens corona meegemaakt.*

*het zelf doormaken van een corona infectie is hierin niet meegenomen.

14% van de jongvolwassenen geeft aan nog steeds last van te hebben van een ingrijpende gebeurtenis meegemaakt tijdens corona.

Uitgestelde zorg

De coronaperiode heeft ook invloed gehad op het wel of niet ontvangen van zorg, bijvoorbeeld van huisarts, fysiotherapeut, tandarts of psycholoog.

Een kwart van de jongvolwassenen (26%) heeft de zorg die gepland was niet ontvangen. Dit komt overeen met het landelijke cijfer (26%). Het percentage ligt bij vrouwen hoger dan bij mannen. 10% van de jongvolwassenen heeft zelf zorg uitgesteld of afgezegd. Van de jongvolwassenen wiens zorg is uitgesteld heeft 10% de zorg nog steeds niet ontvangen. 12% van de groep die last heeft gehad van uitgestelde zorg ervaart daar nog hinder van.

Zorg en ondersteuning

De meeste jongvolwassenen (90%) geven aan dat zij bij iemand terechtkunnen als ze met een probleem zitten. Door de coronaperiode had 64% van de jongvolwassenen soms extra hulp of steun nodig.

46% hulp omdat ik niet lekker in mijn vel zit

22% begeleiding bij mijn opleiding

20% hulp bij balans tussen werk/studie en privé

Ervaren gezondheid

Jongvolwassenen kunnen zelf het beste aangeven hoe zij hun eigen gezondheid ervaren, dit is een betrouwbare indicator voor de algehele gezondheidstoestand. Uit de resultaten blijkt dat 63% de eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart. Dit is vergelijkbaar met Nederland (64%). Meer mannen dan vrouwen ervoeren de eigen gezondheid als (zeer) goed.

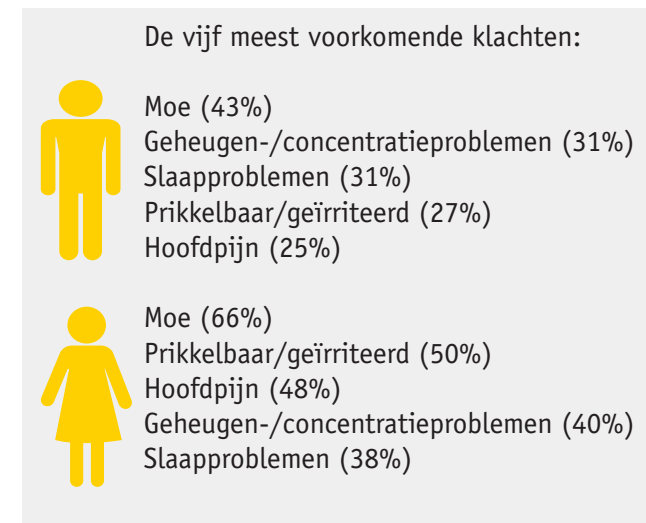
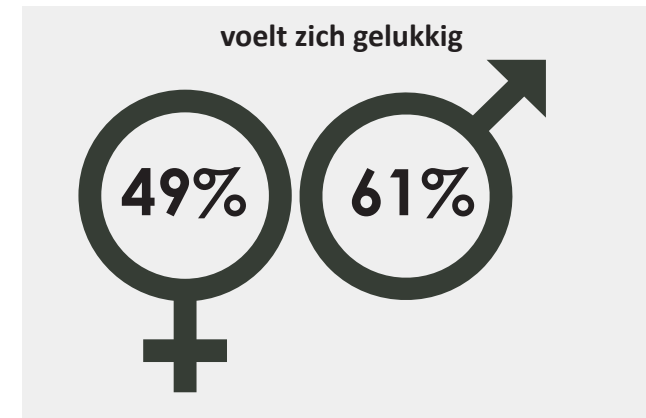
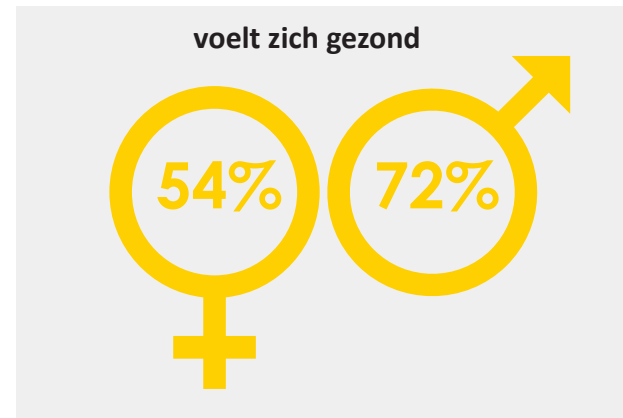
Geluk

Een andere belangrijke indicator voor het welzijn van jongvolwassenen is hoe gelukkig zij zich voelen. 55% van de jongvolwassenen voelde zich in de afgelopen vier weken vaak tot voortdurend gelukkig. In Nederland was dat 56%. Meer mannen dan vrouwen voelden zich in de afgelopen vier weken vaak tot voortdurend gelukkig.

Klachten

Gezondheidsklachten zoals hoofdpijn, kunnen, naast andere oorzaken, het gevolg zijn van stressvolle of traumatische gebeurtenissen. Het aantal klachten is een goede indicator van het welzijn/functioneren. 30% van de jongvolwassenen heeft (zeer) vaak vijf of meer klachten ervaren in de afgelopen vier weken.

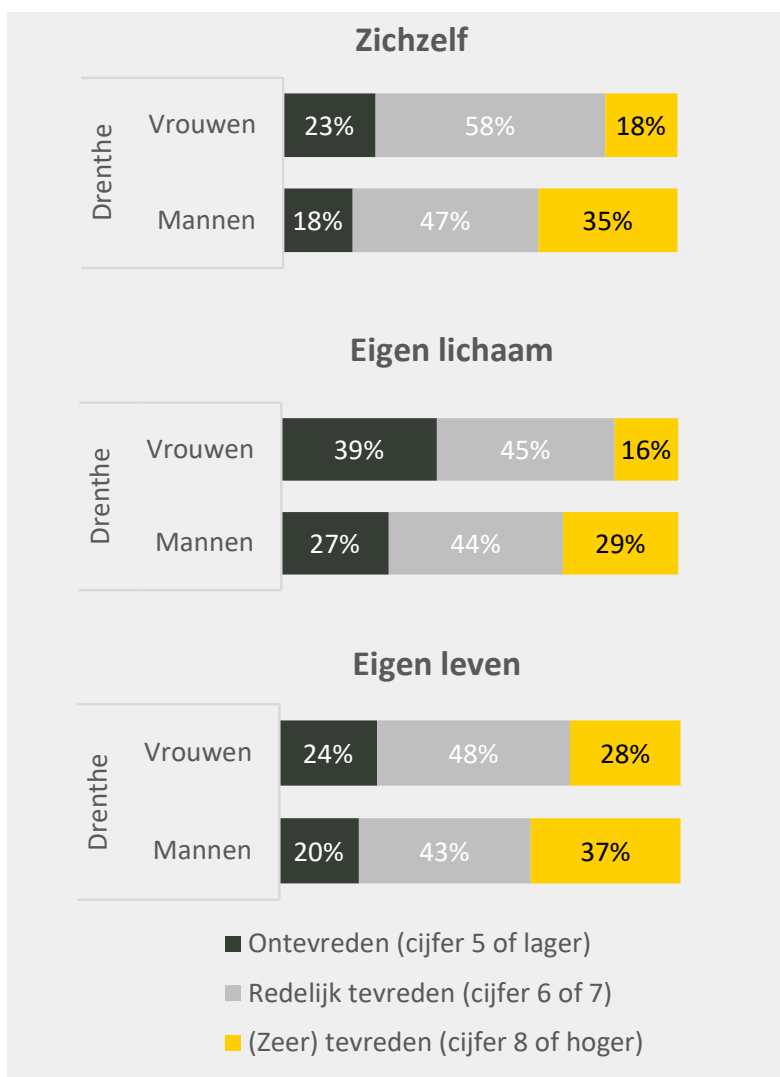
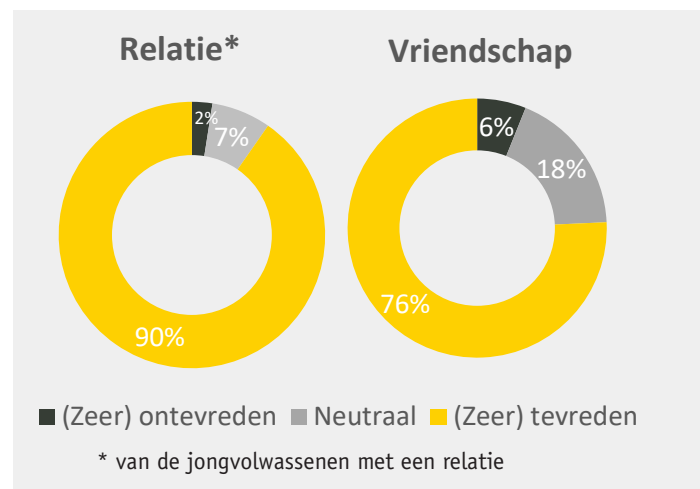
14% heeft in de afgelopen vier weken de huisarts bezocht voor een of meerdere klachten. Landelijk was dat 17%.

Tevredenheid met vriendschap en relatie

Het hebben van een goed sociaal netwerk en goede vriendschappen kan onder andere het gevoel van eenzaamheid verminderen. Aan jongvolwassenen is gevraagd hoe tevreden zij zijn met de vriendschap met hun beste vriend(inn)en en, wanneer ze een relatie hebben, hoe tevreden ze met deze relatie zijn.

40% van de jongvolwassenen heeft op dit moment een vaste relatie.

Tevredenheid met jezelf, je lichaam en je leven

Over het algemeen zijn mannen meer tevreden met zichzelf, hun lichaam en het leven dan vrouwen.

De perfectlijkende plaatjes op sociale media kunnen invloed hebben op hoe tevreden jongvolwassenen zijn met zichzelf, hun lichaam en het leven. De coronamaatregelen kunnen van invloed zijn (geweest) op hoe iemand zijn leven ervaart. Daarom is onderzocht hoe tevreden jongvolwassenen met hun leven zijn.

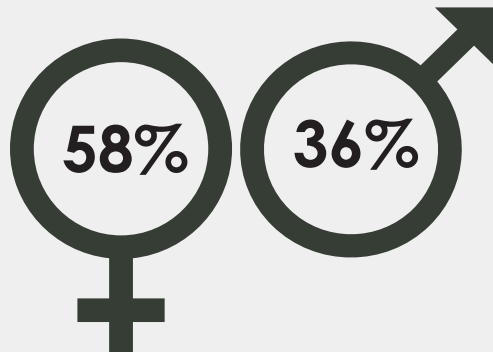
Stress

Een groot deel van de jongvolwassenen geeft aan zich (zeer) vaak gestrest te voelen door één of meerdere factoren. Meer vrouwen dan mannen voelen zich (heel) vaak gestrest. Vrouwen ervaren de meeste stress van studie of school, de combinatie van alles wat zij moeten doen en de eisen die zij aan zichzelf stellen. Mannen ervaren de meeste stress van studie of school. 18-25 jarigen ervaren meer stress dan 16-20 jarigen.

Top 5 bronnen van stress

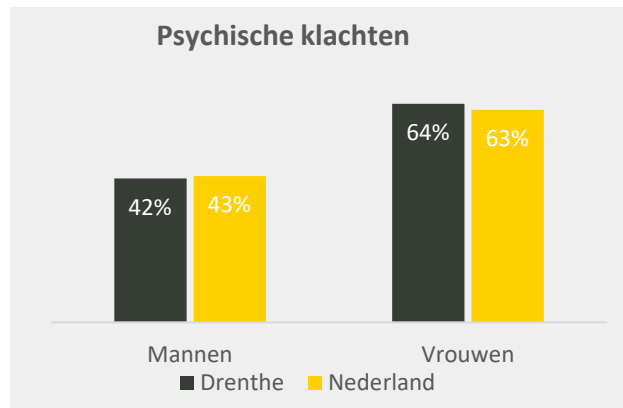
- 32% Studie of school
- 28% Alles wat hij/zij moet doen
- 26% De eisen die hij/zij aan zichzelf stelt
- 24% Werk of bijbaan
- 23% Familie, vrienden of relatie

voelt zich (heel) vaak gestrest

Psychische klachten

Psychische klachten worden gemeten met de 'Mental Health Inventory 5' (MHI-5). Het geeft een indicatie van de psychische gezondheid, waaronder zich somber voelen en zenuwachtig zijn. Meer dan de helft (53%) ervaart psychische klachten. Mannen scoren gunstiger op de MHI-5 dan vrouwen.

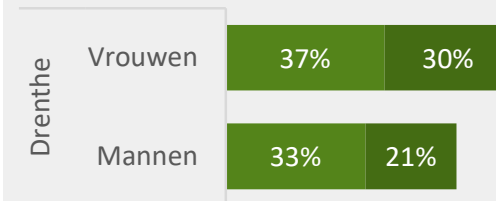
Suicidegedachten

Van de jongvolwassenen in Drenthe heeft 9% in de afgelopen 12 maanden (heel) vaak serieus nagedacht over suicide, 27% dacht hier een enkele keer of af en toe aan (Nederland 7% en 27%). Vrouwen (9%) dachten iets vaker (heel vaak) aan suicide dan mannen (8%). Jongvolwassenen in de leeftijd van 18-20 jaar dachten vaker aan suicide dan 16-17 jarigen en 21-25 jarigen.

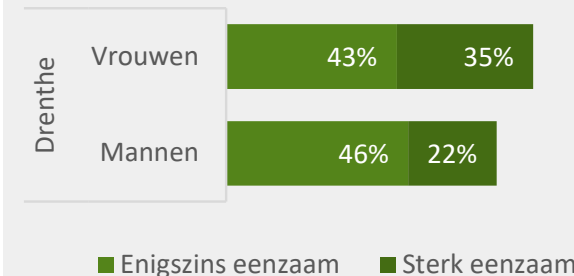
Eenzaamheid

Langdurige eenzaamheid kan gevolgen hebben voor de ontwikkeling van jongvolwassenen. Met name vrouwen voelen zich vaker eenzaam. Zij voelen zich vaker emotioneel eenzaam (iemand die een intieme, hechte band mist) en in mindere mate sociaal eenzaam (het ontbreken van vriendschappen). Drentse uitkomsten zijn vergelijkbaar met Nederland.

Sociale eenzaamheid

Emotionele eenzaamheid

Weerbaarheid, veerkracht en vertrouwen in de toekomst

Weerbaarheid

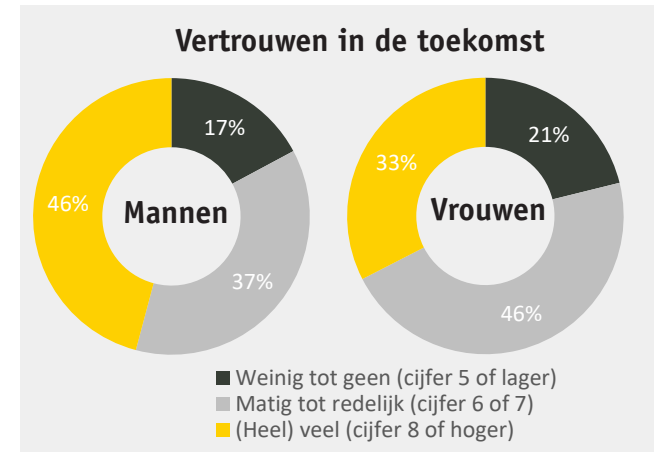
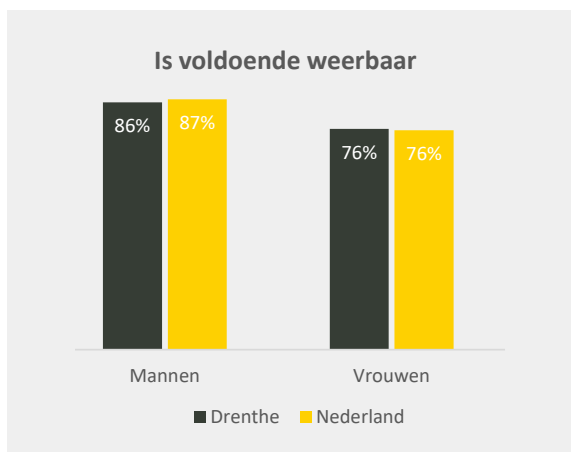
Weerbaarheid is de basis voor een goede psychische gezondheid. Weerbare jongvolwassenen hebben zelfvertrouwen en kunnen goed voor zichzelf opkomen. Zij kunnen ook, al dan niet na een periode van experimenteren, gezonde keuzes maken ten aanzien van de eigen leefstijl. 81% van de jongvolwassenen is voldoende weerbaar.

Veerkracht

Veerkracht is het vermogen te herstellen van stress en tegenslag. Het heeft zowel een beschermende als herstellende functie op het mentale welbevinden. 46% van de Drentse jongvolwassenen herstelt snel na een moeilijke periode, 33% vindt het makkelijk om stressvolle gebeurtenissen te doorstaan. Drenthe verschilt hierin niet van Nederland. Wel zijn er verschillen tussen mannen en vrouwen.

Vertrouwen in de toekomst

Ondanks de coronacrisis heeft 39% van de jongvolwassenen (heel) veel vertrouwen in hun toekomst. Een klein percentage (20%) heeft weinig tot geen vertrouwen in zijn of haar toekomst. 41% heeft matig / redelijk veel vertrouwen in de toekomst.

Jongvolwassenen maken zich het meest zorgen om:

- Woningmarkt (69%)
- Klimaat (43%)
- Oorlogen (32%)

Sporten in de buurt

Regelmatig bewegen heeft een gunstig effect op de gezondheid. Je blijft niet alleen fit, maar beperkt ook de kans op overgewicht of obesitas. Sport en bewegen hebben ook mentale en sociale effecten.

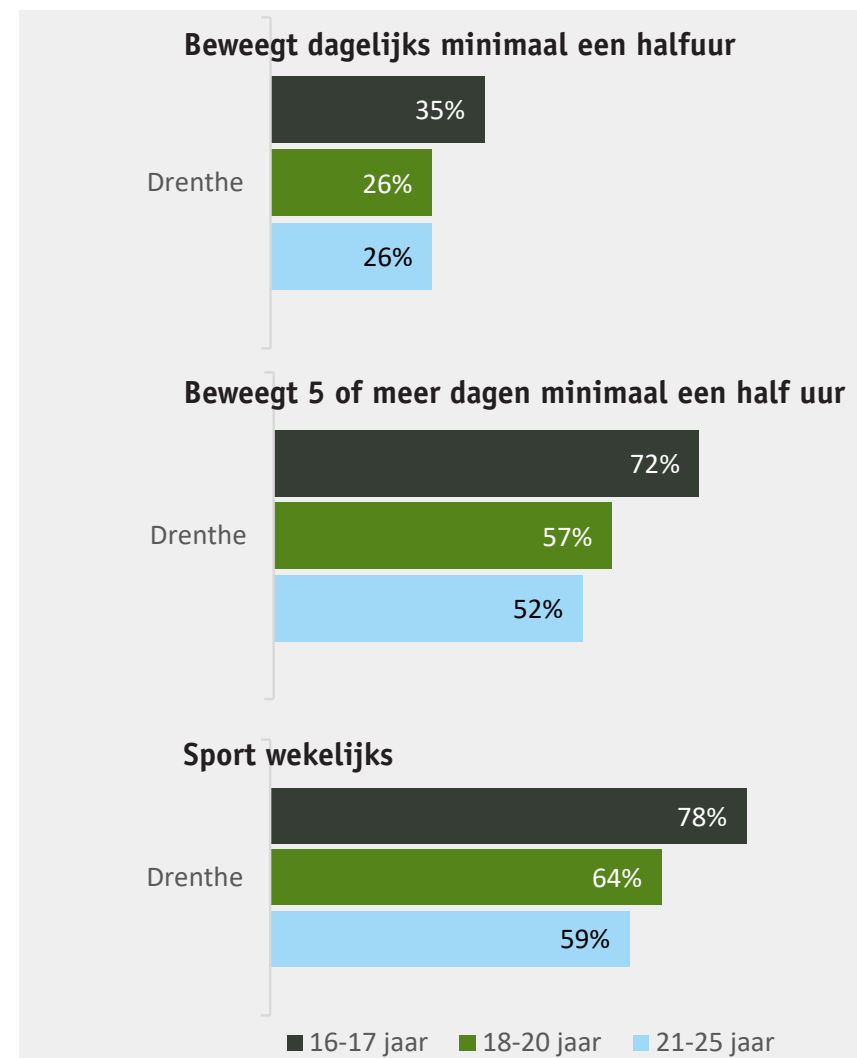
Gedurende de coronacrisis werd het voor sommige jongvolwassenen moeilijker om te voldoen aan de beweegnorm, omdat sportscholen werden gesloten en er minder verplaatsingen plaatsvonden door thuiswerken en digitaal onderwijs. Het werd daardoor belangrijker om op eigen initiatief en in de eigen buurt mogelijkheden te vinden om te bewegen.

Dagelijks bewegen en sporten

Ongeveer 6 op de 10 jongvolwassenen vindt hun buurt prettig om in te bewegen. Toch blijkt dat bijna driekwart niet dagelijks aan minimaal een half uur beweging komt. Ongeveer 64% van de jongvolwassenen sport minimaal één keer per week, 55% heeft een lidmaatschap bij een sportvereniging of sportclub. Naarmate jongvolwassenen ouder worden, bewegen en sporten ze minder vaak. Daarnaast laten de resultaten zien dat mannen meer bewegen en vaker sporten dan vrouwen.

Nederlandse Norm Gezond Bewegen

Het advies voor (jong)volwassenen (18+) is minimaal 150 minuten per week matig intensief inspannen, verspreid over verschillende dagen en minimaal twee keer per week bot- en spierversterkende activiteiten te doen. De norm voor jongeren onder de 18 is om nog meer te bewegen.

Roken

Roken is een belangrijke oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland. Hoe jonger iemand start met roken, hoe groter de kans is op een rookverslaving. 25% van de jongvolwassenen rookt weleens tabak. Dagelijks roken wordt door 18% van de jongvolwassenen gedaan.

Alcohol

De hersenen van jongvolwassenen zijn tot het 25e levensjaar volop in ontwikkeling. Alcoholgebruik is schadelijk voor deze ontwikkeling en verhoogt de kans op problematisch alcoholgebruik op latere leeftijd (Trimbos). Daarnaast kan het drinken van alcohol op langere termijn de kans op gezondheidsklachten verhogen. Het advies van de Gezondheidsraad is: "Drink geen alcohol of in ieder geval niet meer dan één glas per dag" Voor jongeren onder de 18 jaar geldt het advies niet te drinken. 43% van de jongvolwassenen voldoet aan dit advies. 15% is een zware drinker (tenminste 1 dag/week ≥ 6 glazen (mannen) of ≥ 4 glazen (vrouwen)). 31% geeft aan dat vrienden het normaal vinden om 10 glazen alcohol op één dag of avond te drinken. Boven de 18 jaar wordt dit vaker normaal gevonden dan bij 16/17-jarigen.

Drugs

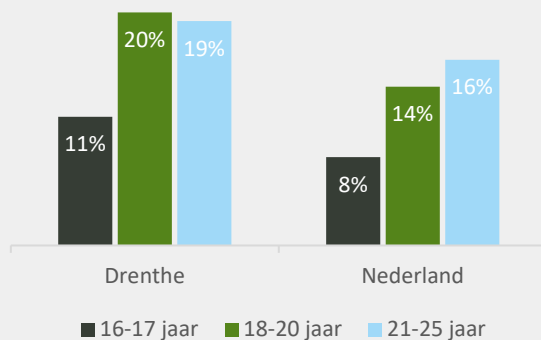
Het gebruik van drugs leidt bij langdurig en regelmatig gebruik tot (geestelijke) afhankelijkheid, psychische stoornissen en andere gezondheidsrisico's. Oudere jongvolwassenen gebruiken vaker harddrugs dan de jongere jongvolwassenen.

2% van de jongvolwassenen gebruikte de laatste vier weken lachgas (Nederland minder dan 2%). 7% van de 18-20 jarigen en 5% van de 21-25 jarigen gebruikte in de laatste 4 weken harddrugs.

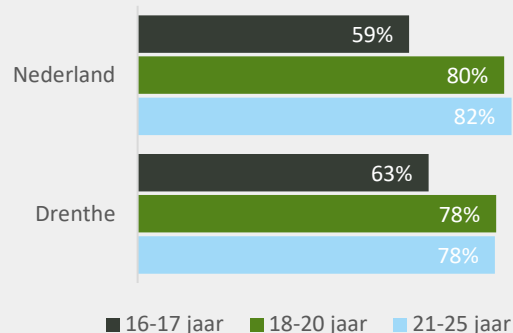
Harddrugs die in de afgelopen vier weken het vaakst door jongvolwassenen zijn gebruikt:

- 3-MMC of 4-MMC (2%) (Nederland 3%)
- Cocaine (2%) (Nederland 3%)
- XTC (2%) (Nederland 6%)

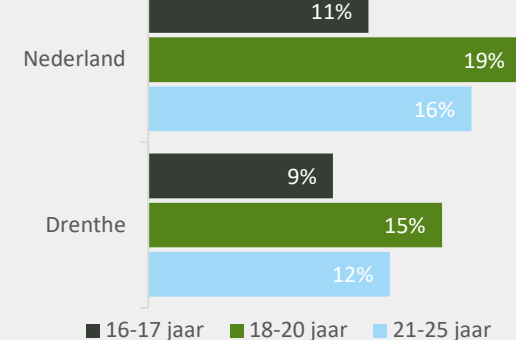
Rookt dagelijks

Alcoholgebruik afgelopen 4 weken

Cannabisgebruik afgelopen 4 weken

Netwerk Gezondheidsonderzoek bij Rampen (GOR)

De GGD'en voeren de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 uit in het kader van de Integrale (populatie-brede) Gezondheidsmonitor COVID-19. Hierbij wordt samengewerkt met GGD GHOR Nederland, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum, die samen het netwerk GOR vormen.

Het onderzoek is bedoeld om de fysieke en mentale gezondheidseffecten als gevolg van de coronacrisis onder de Nederlandse bevolking inzichtelijk te maken.

ZonMw is namens het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) opdrachtgever van de monitor en faciliteert verbinding tussen lopende onderzoeken.

Colofon:

Assen, maart 2023

Uitgave GGD Drenthe, Versie 1.0

Auteurs: Marjan Kuilman, Hanneke Puttenstein

Overname van gegevens is alleen toegestaan, mits voorzien van de volgende bronvermelding: GGD Drenthe. Jongvolwassenen en de coronaperiode. Assen, maart 2023.

Advies of hulp nodig bij de duiding van de cijfers of hoe de cijfers gebruikt kunnen worden in beleid of uitvoeringsplannen?
Of heeft u nog vragen over het onderzoek?

Neem dan contact op met epidemiologie@ggddrenthe.nl

Meer weten?

Op www.GezondheidsGegevensDrenthe.nl vindt u meer cijfers over de gezondheid van inwoners in de regio. Hier vindt u ook het tabellenboek met alle resultaten van de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen.

